

10. Jubileuszowa Akademia Dermatologii i Alergologii. Słupsk-Ustka 6-9.02. 2014

W niedzielę 9.02.2014 w przededniu XXII. Światowego Dnia Chorego, zakończyła się w Ustce **10. Jubileuszowa Akademia Dermatologii i Alergologii** (10.ADA) zorganizowana przez Sekcję Dermatologiczną Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, Katedrę i Klinikę Dermatologii, Wenerologii i Alergologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Oddział Morski Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego. To już po raz dziesiąty z inicjatywy Gdańskiej Kliniki Dermatologicznej, zimą nad polskim morzem, spotkali się wybitni specjaliści w dziedzinie dermatologii, alergologii, pediatrii i chorób wewnętrznych. Patronat honorowy nad 10.ADA objęli rektorzy Uczelni Medycznych z Gdańska, Łodzi i Wrocławia, prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, prezes Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego oraz konsultanci krajowi ds. alergologii i dermatologii, prezydent Słupska, burmistrz Ustki oraz Starosta Słupski.

Akademia Dermatologii i Alergologii adresowana jest tradycyjnie do lekarzy dermatologów, alergologów, pediatrów, lekarzy medycyny rodzinnej, internistów oraz wszystkich lekarzy, którzy pragną uaktualniać i poszerzać swoją wiedzę dotyczącą rozpoznawania i leczenia dermatoz alergicznych. Podczas Akademii istnieje możliwość dyskusji, wymiany doświadczeń i poglądów pomiędzy lekarzami różnych specjalności. Podczas całodniowych sesji często zadawane są trudne pytania prelegentom, którzy będąc uznanymi Autorytetami i wybitnymi naukowcami mają możliwość zetknięcia się z codziennymi problemami lekarzy praktyków i podzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem. Jest to znakomita okazja do integracji środowiska zajmującego się chorobami alergicznymi i chorobami skóry.

Program 10 Akademii Dermatologii i Alergologii był bardzo bogaty i różnorodny: odbyły się **3 kursy specjalizacyjne, warsztaty dermatoskopowe, 11 sesji naukowo-szkoleniowych** w czasie których przedstawiono **120 prezentacji i wykładów** oraz **dwie sesje podczas których przedstawiono ciekawe przypadki kliniczne**. W Akademii Dermatologii i Alergologii wzięło udział ponad 300 uczestników z kraju i zagranicy.

Wśród zaproszonych gości był przewodniczący Białoruskiego Towarzystwa Dermatologicznego prof. Władimir Adaszkiwicz z Witebska, Prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego prof. dr hab. med. Bolesław Samoliński, Prezes Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego prof. dr hab. med. Jacek Szepietowski, Konsultant Krajowy w dziedzinie alergologii prof. dr hab. med. Jerzy Kruszewski, oraz liczni profesorowie, kierownicy Klinik Dermatologicznych z Polski i zagranicy.

Otwarcia Jubileuszowej Akademii dokonał JM Rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. nauk medycznych Janusz Moryś oraz Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego 10ADA prof. dr hab. med. Roman Nowicki. Podczas otwarcia ponadto głos zabrali prezydent Polskiego Towarzystwa Alergologicznego prof. B. Samoliński, Prezes Polskiego Towarzystwa

Dermatologicznego prof. dr hab. med. Jacek Szepietowski, Konsultant krajowy w dziedzinie alergologii prof. dr hab. med. Jerzy Kruszewski, Prezydent Miasta Słupska mgr Maciej Kobyliński, Burmistrz Miasta Ustki dr Jan Olech oraz Starosta Słupski mgr Sławomir Ziemanowicz.

Podczas Jubileuszowej Gali Inauguracyjnej prof. Wiesław Makarewicz wygłosił referat poświęcony profesorowi Tadeuszowi Pawlasowi, organizatorowi i pierwszemu kierownikowi Kliniki Dermatologii i Wenerologii Akademii Medycznej w Gdańsku podkreślając iż profesor był nie tylko wybitnym dermatologiem ale też legionistą, muzykiem i fotografikiem. Prof. J. Szepietowski wygłosił wykład „ Dermatologia 2014” którego jedną z myśli przewodnich była refleksja nad przyszłością polskiej dermatologii. Wygłosił m.in. sentencję, iż „by być dobrym klinicystą dermatologiem – konieczne jest kilkanaście lat nauki i doświadczenia, by zrobić peeling – miesiąc nauki, a by wykonać zabieg „botoxem” – tydzień”. Dokąd więc zmierza polska dermatologia, w której, wśród młodych adeptów odbywających specjalizację zaczynają dominować „krótkodystansowcy” dążący do poznania tylko nielicznych tajemnic iniekcji kwasem hialuronowym i ww toksyną?. Prof. B. Smoliński w wykładzie „Alergologia 2014”, skupił się na problemie konieczności stworzenia systemu opieki nad pacjentem z alergią w kraju, w którym już dziś alergolog nie jest w stanie przyjąć nawet części tych, którzy tego wymagają. Objawy alergiczne zgłasza 40% naszego społeczeństwa, leczenia wymaga 25%. Co trzecie dziecko cierpi na alergię, alergików przybywa u nas szybciej niż w innych krajach europejskich. W Polsce aż 80% ludzi chorych na astmę nie jest prawidłowo zdiagnozowanych, a tylko 15% dzieci i 25% dorosłych jest właściwie leczonych. Wyniki największych z przeprowadzonych dotychczas badań dotyczących chorób alergicznych w naszym kraju (ECAP) są wręcz porażające i świadczą o absolutnej porażce polskiej służby zdrowia, zarówno w zakresie diagnostyki, jak i właściwej opieki nad chorymi. Prof. B. Samoliński opracowuje m.in. system internetowej informacji , który umożliwi pacjentowi dotarcie do właściwego gabinetu, celem podjęcia leczenia schorzenia z kręgu alergii.

Ostatni wykład w jubileuszowej sesji inauguracyjnej wygłosił dr hab. R. Gawlik, który omówił niezwykle interesująco problem wpływu zmian klimatycznych na występowanie chorób alergicznych. Korzystne dla chorych na astmę i POCHP może być to, iż zimy stają się krótsze i łagodniejsze. Niestety, w obliczu rosnącej temperatury powietrza i wyższego stężenia CO₂ - nowe, egzotyczne rośliny są przenoszone w rejony, gdzie do tej pory nie występowały, co może być przyczyną rozwoju alergii na nowe, w kontekście lokalizacji, alergeny. M.in. od kilku lat notuje się coraz wyższe stężenie pyłków ambrozji w Europie Środkowej i Wschodniej, rośliny, która uporczywie dokucza alergikom za oceanem.

Uroczyste otwarcie Akademii odbyło się w Filharmonii w Słupsku, gdzie po części oficjalnej odbył się uroczysty koncert Orkiestry Polskiej Filharmonii Symfonia Baltica pod batutą Bohdana Jarmołowicza podczas którego solista Jerzy Karwowski brawurowo grający na saksofonach

wprowadził gości w znakomity nastrój, a międzynarodowy i międzypokoleniowy repertuar pozwolił spędzić wieczór w szampańskim humorze.

Sesje poświęcone były pokrzywce, atopowemu zapaleniu skóry, nowoczesnym metodom leczenia, łuszczycy, chorobom pęcherzowym, skórny manifestacjom chorób układowych, oraz chorobom infekcyjnym. Odbyła się też sesja międzynarodowa podczas której przedstawiono erythrodermie u dzieci, epidemiologię astmy oskrzelowej u dzieci z rejonu grodzieńskiego na Białorusi i rejonu tarnopolskiego na Ukrainie. Na uwagę zasługiwał też referat temat kiły wrodzonej i kiły ciężarnych na Białorusi.

W sesji dotyczącej pokrzywki, która cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, zabrali głos znamienici wykładowcy, eksperci z dziedziny alergologii. Jako pierwsza zabrała głos profesor B. Rogala z Kliniki Chorób Wewnętrznych, Alergologii i Immunologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. Przedmiotem jej wykładu były nowe doniesienia na temat przewlekłej pokrzywki. Profesor podkreśliła, iż wobec złożoności etiopatogenezy i różnorodności postaci klinicznych pokrzywki przewlekłej rozpoznanie przyczyn jak również jej leczenie, należy do najtrudniejszych obszarów praktyki alergologicznej. Strategia leczenia polega na eliminacji czynnika sprawczego, bądź, w przypadku jego niewykrycia wdrożenia możliwie najskuteczniejszego leczenia farmakologicznego zapewniającego pacjentowi ustąpienie zmian skórnych i świądu. Profesor B. Rogala podkreśliła że najwyższy stopień rekomendacji w leczeniu pokrzywki przewlekłej mają leki przeciwhistaminowe.

Profesor Maciorkowska z Zakładu Medycyny Wieku Rozwojowego i Pielęgniarstwa Pediatrycznego UM w Białymstoku przedstawiła przewlekłą pokrzywkę u dzieci, która występuje głównie między 6 a 11 rokiem życia. Profesor podkreśliła, że przyczyną pokrzywek przewlekłych u dzieci są najczęściej czynniki fizykalne (35-45% przypadków). Przewlekłe pokrzywki idiopatyczne występują w 50-60% przypadków. Ze względu na znaczne obniżenie jakości życia dzieci z przewlekłą pokrzywką potrzebne są dalsze badania nad ustaleniem czynników przyczynowych tej dermatozy.

Profesor A. Kasperska-Zajac z Kliniki Chorób Wewnętrznych, Dermatologii i Alergologii SUM w Katowicach opowiedział o znaczeniu infekcji i systemowej reakcji zapalnej w pokrzywce. Profesor podkreśliła iż zakażenia jawne klinicznie bądź utajone mogą u osób predysponowanych przyczyniać się do rozwoju tej choroby przy udziale różnych mechanizmów, w tym zjawisk z autoagresji. Zaznaczyła też iż białko ostrej fazy (CRP) u wielu chorych może być markerem stopnia nasilenia zmian skórnych.

Konsultant krajowy z dziedziny alergologii profesor J. Kruszewski zaprezentował znaczenie skuteczność i bezpieczeństwo nowoczesnych leków przeciwhistaminowych (bilastyny i rupatadyny) w leczeniu pokrzywki przewlekłej. Prof. Kruszewski omówił także temat reakcji anafilaktycznych i zasad postępowania w anafilaksji. Dr hab. M. Moniuszko z Kliniki Alergologii Chorób Wewnętrznych

UM w Białymstoku przedstawił najnowszy konsensus postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w pokrzewce przewlekłej przyjęty w 2012 roku w Berlinie.

W sesji poświęconej łuszczycy zwrócono uwagę na rolę procesów autoimmunologicznych oraz hormonów w patogenezie łuszczycy. Zwracano szczególną uwagę na nowe możliwości leczenia tej ciężkiej i przewlekłej choroby. Omówiono zasady kwalifikacji chorych do leczenia biologicznego, zasady programu lekowego w łuszczycy plackowatej, skuteczność leków biologicznych w długoterminowym leczeniu oraz bezpieczeństwo leków biologicznych.

W sesji poświęconej atopowemu zapaleniu skóry Prof. Roman Nowicki przypomniał o metodzie mokrych opatrunków, powszechnie stosowanej m.in. w Europie Zachodniej, a wciąż niszowej w Polsce i o konieczności ograniczania terapii miejscowej lekami steroidowymi w przypadkach nieuzasadnionych (przypomniał dziecko, u którego doszło do rozwoju pełnoobjawowego zespołu Cushinga po miejscowym stosowaniu glikokortykosteroidu przez kilka lat - przypadek opublikowany w Our Dermatology Online).

Ostatnia, lecz najbardziej bogata w wykłady sesja pierwszego dnia konferencji poświęcona była nowoczesnej terapii. Rozpoczął ją wykład prof. R. Kaliszana poświęcony trendom rozwojowym nowoczesnej farmakoterapii. Wykładowca podkreślił znaczenie rozwijającej się farmakoterapii personalizowanej, która systematycznie włączana jest do praktyki medycznej, wskazał też na spadek entuzjazmu związanego z terapią genową. Prof. Małgorzata Sznitowska w kolejnym wykładzie przybliżyła dermatologom różnice w dostępnych podłożach: lekobazie i eucerynie i wynikające z nich zróżnicowanie jakości maści przygotowywanych z niektórymi substancjami leczniczymi. Przedstawienie aktualnych trendów dotyczących wykorzystania substancji aktywnych w kosmeceutykach z podkreśleniem ich zalet, ale i wskazaniem zagrożeń było tematem interesującego wykładu prof. W. Kamysza. Kolejne dwie prezentacje poświęcone były praktyce klinicznej – pierwszy z wykładów dr hab. A. Szczerkowskiej Dobosz zastosowaniu metotreksatu w dermatologii. drugi prof. Zbigniewa Zdrojewskiego zastosowaniu mykofenolatu mofetylu w chorobach autoimmunologicznych

W drugim dniu konferencji dużym zainteresowaniem uczestników cieszyła się Sesja Alergologiczna. Prof. B. Panaszek w swoim wykładzie szczegółowo omówił natychmiastowe reakcje alergiczne na kontaktowe alergeny drobnocząsteczkowe. Zwrócił on uwagę, że w diagnostyce tych reakcji, oprócz klasycznych testów punktowych przydatne są testy skórne otwarte, test potarcia i okluzyjny test z haptenem. Bardzo ciekawy wykład wygłosił prof. C. Kowalewski, który przedstawił cechy kliniczne *filaggrin hand eczema*, szczególnej odmiany przewlekłego wyprysku rąk z podrażnienia, występującego u osób z mutacją filagryny. Żywą dyskusję wywołał referat prof. R. Śpiewaka, który omówił zagadnienia związane z współzależnością alergii pokarmowej i wyprysku. Prof. B. Rogala w swoim wykładzie zwróciła uwagę na ryzyko występowania reakcji

anafilaktycznych w przebiegu alergii pokarmowej. Eksperci w dziedzinie alergologii prof. W. Silny oraz profesor M. Kaczmarek podkreślili istotny aspekt praktyczny prezentowanych problemów dotyczących alergii pokarmowej i jej roli w indukowaniu wyprysku.

Bardzo wielu uczestników konferencji wzięło udział w sesji poświęconej chorobom pęcherzowym, w której prof. C. Kowalewski i prof. K. Woźniak przedstawili europejskie wytyczne dotyczące diagnostyki i leczenia pęcherzycy oraz pemfigoidu, a także podzielili się własnymi doświadczeniami w terapii tych ciężkich schorzeń.

Odbyła się również niezwykle interesująca sesja międzynarodowa podczas której prof. W. Adaszkiewicz przedstawił dramatyczne przypadki erythrodermii u dzieci, a prof. A. Szpakow zwrócił uwagę na zaskakujący wzrost częstości astmy oskrzelowej u dzieci z rejonu grodzieńskiego na Białorusi i rejonu tarnopolskiego na Ukrainie, przy jednoczesnym niedodiagnozowaniu choroby. Konsultant krajowy w dziedzinie dermatologii na Białorusi przybliżył, z bogata dokumentacją fotograficzną, problem właściwej diagnostyki chorób pęcherzowych.

Na uwagę zasługiwał też referat na temat kiły wrodzonej i kiły ciężarnych na Białorusi, przedstawiony przez prof. Olega Pankratova, który podkreślił fakt, iż pomimo starań zarówno lekarzy jak i organizacji publicznych poziom zachorowań utrzymuje się na niezwykle wysokim poziomie, co może wynikać z braku możliwości prowadzenia prawidłowej diagnostyki (m.in. kiły układu nerwowego u kobiet ciężarnych) i braku dostępności leków

Wybitnie interdyscyplinarny charakter miała sesja dotycząca skórnych manifestacji chorób układowych. Prof. L. Brzezińska-Wcisło wygłosiła dwa wykłady, w których przedstawiła szerokie spektrum zmian skórnych występujących w przebiegu schorzeń endokrynologicznych oraz omówiła najczęstsze choroby włosów. Szczególną uwagę zwróciła ona na praktyczne aspekty diagnostyki i terapii różnych postaci łysienia. Doświadczenia Kliniki Dermatologii GUMed dotyczące diagnostyki mastocytozy u dzieci i ryzyka wystąpienia układowej postaci tej choroby w populacji pediatrycznej zaprezentowała dr hab. M. Lange. Zwróciła ona uwagę na ogromne znaczenie stężenia tryptazy mastocytowej w diagnostyce i rokowaniu u dzieci chorujących na mastocytozę. Prof. E. Drożyńska przedstawiła toksyczne działanie cytostatyków na skórę, stanowiące skutki uboczne terapii u dzieci z chorobą nowotworową oraz przedstawiła własne przypadki kliniczne. Pouczającym dla dermatologów był przypadek skórnej reakcji na cytostatyk, która w obliczu ustępowania nowotworu – nie nasilała się pomimo kontynuacji leczenia tym samym lekiem (a przecież podstawowym zaleceniem po wystąpieniu reakcji na lek jest jego odstawienie i nie ordynowanie ponowne) To zjawisko ustępowania nie ma swojego wyjaśnienia – Profesor sugerowała rolę czynników modulujących wydzielanych przez sam nowotwór.

Dr J. Zaryczański w prezentacji dotyczącej diagnostyki plamicy Schönleina-Henocha wykazał, że oznaczenie stężenia D-dimerów znacznie ułatwia rozpoznanie i monitorowanie leczenia tej choroby u dzieci. Najnowsze doniesienia dotyczące diagnostyki i leczenia *pyodermia gangrenosum*

omówiła dr hab. M. Sokołowska-Wojdyło, która zwróciła uwagę na współistnienie tej dermatozy z innymi chorobami, przede wszystkim ze schorzeniami hematologicznymi i autoimmunologicznymi i podkreśliła wielorakość zaleceń terapeutycznych, utrudniającą prowadzenie leczenia. Patogeneza choroby pozostaje nieznana, a jej tajemniczość podkreśla m.in. fakt, iż leki, które znajdują zastosowanie w terapii *pyodermy gangrenosum* – należą też do panelu czynników zaostrażających lub wyzwalających chorobę (np. GM-CSF lub Interferon).

W sesji dotyczącej chorób infekcyjnych przedstawiono kilka ciekawych prezentacji na temat zakażeń gronkowcowych i paciorkowcowych. Prof. W. Hryniewicz podkreśliła, że około 2/3 pacjentów z ranami przewlekłymi otrzymuje antybiotyki, średnio 2.3 kursu terapeutycznego w ciągu roku mimo iż brak dowodów potwierdzających, że rutynowe, ogólnoustrojowe stosowanie antybiotyków wpływa na przyspieszenie gojenia ran przewlekłych. Rozpoznanie kliniczne zakażenia można postawić, gdy spełnione są następujące warunki: ropna wydzielina, gorączka $> 38^{\circ}$, nasilenie dolegliwości bólowych, rumień i obrzęk 4cm na obwodzie rany, wzrost ucieplenia skóry w tym samym obszarze oraz zwiększona ilość wysięk surowiczego. Dodatkowo może być obserwowana zmiana zabarwienia w obrębie ziarniny, słabe ziarninowanie, spowolnienie gojenia, cuchnący zapach oraz pęknięcia w ziarninie. Prelegentka zwróciła uwagę, iż wymaz z owrzodzenia jest bezwartościowy, gdyż nie pozwala na różnicowanie między kolonizacją a zakażeniem. Metodą z wyboru jest badanie ilościowe biopsji tkanki. Duży nacisk położono na zakażenia wywoływane przez paciorkowce grupy A, C, G, F i aktualne metody ich leczenia. Serię 3 wykładów dotyczących tej problematyki przedstawił dr A. Samet. Dr hab. n med. W. Barańska-Rybak skupiła się na narastającym problemie zakażeń wywoływanych przez pozaszpitalne szczepy MRSA. Infekcje te w odróżnieniu od szpitalnych zakażeń MRSA dotyczą przede wszystkim młodych, ogólnie zdrowych pacjentów, a ich przebieg bywa bardzo burzliwy. 90% klinicznych zakażeń MRSA dotyczy skóry i tkanek miękkich, z czego 90% w/w stanowią czyraki i cellulitis oraz martwicze zapalenie powięzi. Oszacowano, że 50% zastosowań antybiotyków u ludzi i 80% w weterynarii mogłoby być wyeliminowane bez jakichkolwiek negatywnych reperkusji. Jediną efektywną drogą do redukcji selekcji i rozprzestrzeniania się szczepów opornych takich jak MRSA jest ograniczenie stosowania antybiotyków.

Przypadki kliniczne w przeważającej części prezentowane były przez asystentów Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii GUMed. Prezentowano między innymi przypadek zespołu Lyella wywołany ibuprofenem, zapalenia skórno – mięśniowego u pacjentki ze wznową raka szyjki macicy, pokrzywki barwnikowej u bliźniąt jednojajowych, xantogranuloma juvenile. Przedstawiono także przypadki grzybicy o nietypowym przebiegu, omówiono przypadki świerzbu które były rozpoznawane jako atopowe zapalenie skóry i inne choroby alergiczne, a także trudności w diagnostyce sarkoidozy u dziecka. Dr hab. W. Baran z Kliniki Dermatologii z Wrocławia przedstawił pozagenitalny przypadek liszaja płaskiego u 10 letniej dziewczynki oraz przypadki wyprysku

mikrobowego, anetoderмии oraz ogniskowej akralnej hiperkeratozy, a dr P. Brzeziński z Ustki prezentował przypadek wyprysku kontaktowego oraz choroby ziarniniakowej.

Uczestnicy 10.ADA uzyskali **32 punkty edukacyjne** przyznane przez Okręgową Izbę Lekarską w Gdańsku, która również patronowała spotkaniu i była sponsorem wydania programu konferencji zawierającego streszczenia wszystkich prezentacji. Konferencji towarzyszyła wystawa firm farmaceutycznych i wydawnictw medycznych.

Akademia Dermatologii i Alergologii była nie tylko wydarzeniem naukowym, lecz także stanowiła okazję do wielu spotkań towarzyskich podczas śpiewania szantów z późniejszą huczną zabawą (niech żałują nieobecni!) oraz wieczoru kapitańskiego.

W ostatnim dniu konferencji prof. Nowicki zaprosił wszystkich do Ustki w przyszłym roku. Kolejna **11. Akademia Dermatologii i Alergologii rozpocznie się 5 lutego 2015 r.** www.ekonferencje.pl/11ADA i poprzedzi obchody jubileuszu 70-lecia Gdańskiej Kliniki Dermatologicznej.

A. Wilkowska